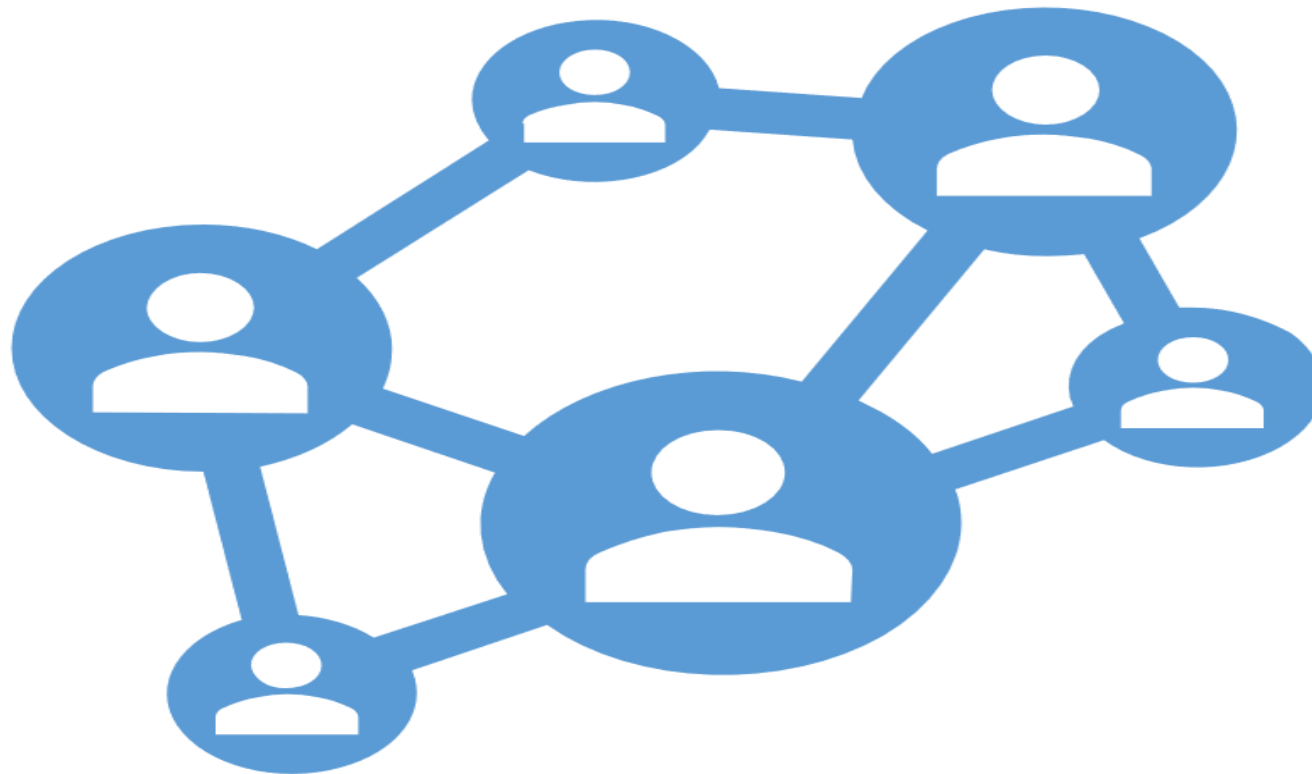

ITÄ-HELSINGIN KOKEILU SYSTEEMISESTÄ AIKUISSOSIAALITYÖSTÄ

HUOM! Näissä dioissa esiteltävä systemisen aikuissosiaalityön malli on luotu Itä-Helsingin kokeilua varten. Muut Helsingin alueet voivat vapaasti soveltaa sitä omat paikalliset erityispiirteensä huomioiden.

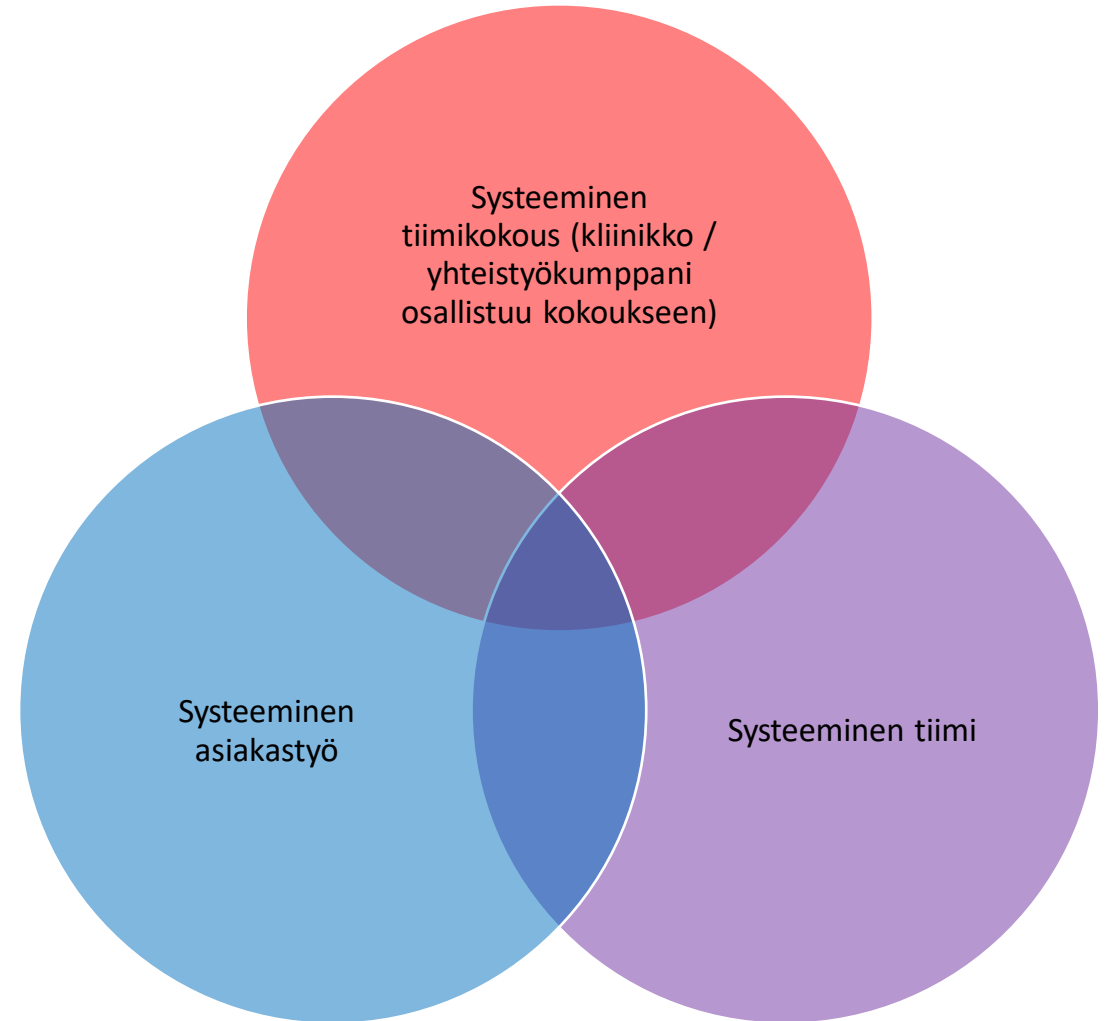

'Mistä siinä systeemisessä työotteessa oikein on kysymys?'

- Systeemisessä työotteessa yksilön elämä nähdään laajana kokonaisuutena, jonka kaikki osat vaikuttavat toisiinsa. Eri palveluissa toimivat työntekijät ovat myös osa yksilön / asiakkaan systeemiä.
- Siten systeemisessä työotteessa asiakkaan elämäntilannetta pohditaan totuttua laajemmin, eikä työskennellä vain yhden asian kanssa → elämäntilanteeseen aikaansaattava muutos on näin ollen todennäköisesti pysyvämpää luonteeltaan!
- Työotteessa asiakasta ei nähdä ainoastaan yksilönä, vaan hän on aina osa perhe- ja läheissuhteitaan. Riippumatta siitä, ovatko nämä ihmiset joskus/aina/ei koskaan mukana asiakkaan elämässä, he ovat asiakkaalle aina *olemassa*.
- Systeeminen työote otettiin alun perin käyttöön lastensuojelun parissa Iso-Britanniassa. Tällä hetkellä tämänkaltainen toimintamalli on Suomessa käytössä *lastensuojelun lisäksi aikuissosiaalityössä, perhesosiaalityössä, vammaispalvelussa ja jälkihuollossa*.

Systemisen työotteen ydinelementit

- Systemisen työotteen toisiinsa kietoutuvat ydinelementit ovat systeminen tiimi, systeminen tiimikokous ja systeminen asiakastyö (ks. kuva →)
- Systeminen tiimikokous on hyvin keskeinen osa tätä työmallia. Olennaista on saada kokouksiin mukaan asiantuntija sosiaalitoimen ulkopuolelta. Kokeilussamme tämä asiantuntija on toivoaksemme lähtökohtaisesti mtp-hoitaja (mielenterveys- ja päihdehoitaja), toissijaisesti somatiikan puolen sairaanhoitaja tai terveydenhoitaja.
- Käytännössä tapaamiset noin kerran kuussa.
- Kokouksen pituus n. 1,5 h.

Kokeilu idässä

Systeminen tiimikokous idässä:

Mukana:

- johtava sosiaalityöntekijä eli konsultoiva työntekijä
- sosiaalityöntekijät (4 kpl)
- sosiaaliohjaajat (4 kpl)
- koordinaattori (vuonna 2023 hanketyöntekijät)
- klinikko (lähtökohtaisesti mtp-hoitaja, toissijaisesti somatiikan hoitaja) [varahenkilöt oltava]
- tarvittaessa asiakas & hänen läheisensä
- tarvittaessa asiakkaan työntekijä muista palveluista

ENNEN SYSTEEMISTÄ TIIMIKOKOUSTA

VALMISTAUTUMINEN ASIAKKAAN JA TÄMÄN LÄHEISTEN KANSSA

- Mihin halutaan muutosta? (ydinasia)
- Jos asiakas tulee mukaan systeemiseen tiimikokoukseen, niin ohjeistus siitä, miten siellä toimitaan.

KLINIKON PEREHDYTYS

- Mihin halutaan muutosta? (ydinasia)
- Miten viikkokokouksessa toimitaan.

KOKOUKSEN KULKU

PÄÄASIALLINEN TOIMIJA: ESITTELIJÄ

1. TILANTEEN ESITTELY

- Asiakkaan suostumus aina oltava.
- Asiakkaan oma(t) työntekijä(t) esittelevät tiimille asiakkaan tilanteen tarvittaessa jotain työmenetelmää käyttäen.
Menetelminä mm. sukupuu, elämänjana, verkostokartta, ekokartta, pelitarina, sirkulaariset kysymykset.
Menetelmä aina asiakkaan elämäntilanteen mukaan. Menetelmistä tarkemmin, ks. LIITE.
- Tiimi esittää tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Vältetään asiakkaan tilannetta mahdollisesti parantavien ratkaisuehdotusten tekemistä tässä vaiheessa.
- Asiakkaan oma työntekijä esittää tiimille kysymyksen, johon toivotaan muutosta, ymmärrystä tai näkökulmia.

PÄÄASIAALLINEN TOIMIJA: TIIMI

2. HYPOTEESIEN* ESITTÄMINEN

- Tiimi keskustelee ja esittää hypoteesejä aiemmassa kohdassa esitetyn kysymyksen pohjalta.
- Esittelijällä on ”veto-oikeus”, jos keskustelu menee esim. siihen suuntaan, että asiakkaalle mietitään esimerkiksi palvelua, jota on jo kokeiltu tai asiakas on siitä kieltäytynyt.
- Hypoteesit kirjataan ylös esim. tarralapuille.
- Asiakkaan oma työntekijä on tässä vaiheessa kuuntelevassa roolissa.

* Hypoteesillä tarkoitetaan tässä yhteydessä sote-ammattilaisten käsityksiä asiakkaan nykyiseen elämäntilanteeseen johtaneista ’juurisista’.

ESITTELIJÄ JA TIIMI TOIMIVAT TÄSSÄ VAIHEESSA YHDESSÄ!

3. RATKAISUT JA JATKOSUUNNITELMAN MUODOSTAMINEN

- Läpikäydään hypoteesivaiheessa heränneitä ajatuksia.
- Tehdään sopivien hypoteesien pohjalta suunnitelma jatkotyöskentelyyn.

KOKOUKSEN JÄLKEEN

- Jos asiakas ei ole ollut itse mukana tiimikokouksessa, niin siinä käsitellyt keskeiset asiat käydään hänen kanssaan läpi jälkeinpäin.
- Tehdyn suunnitelman toteuttaminen

Hyödyt asiakkaalle systemisestä työstä

- Asiakkaan kokemukset ja näkökulma pidetään keskiössä.
- Uusia näkökulmia ja ratkaisuja nousee esiin.
- Tavoitteet ovat pieniä ja saavutettavissa.
- Voimavarat tehdään näkyviksi ja ratkaisuja etsitään yhdessä.

Hyödyt työntekijälle systemisestä työstä

- Yhteistyö muiden työntekijöiden kanssa lisääntyy. Samalla opitaan muilta ja oma asiantuntemus kehittyy!
- Työskentely organisoidaan siten, että se mahdollistaa oman työn teoreettisen pohdinnan sekä tiimin sisäisen dialogin.

LIITE: TYÖMENETELMIÄ SYSTEEMISESSÄ TIIMIKOKOUKSESSA

- **Elämänjana:** Tällä menetelmällä pyritään jäsentämään asiakkaan elämäntapahtumia piirtämällä asiakkaan elämänjana paperille. Asiakasta voidaan pyytää piirtämään paperille esimerkiksi haastavien ja hyvien elämänvaiheiden elämänjana.
- **Ekokartta** kuvaa ihmisen sosiaalisia ja fyysisiä ympäristöjä, epävirallisia ja virallisia suhteita/instituutioita ja yhteisöjä, joita henkilöllä on.
- **Pelitarinan** avulla asiakas kertoo ammattilaiselle elämäntarinaansa pelaamisen ja pelimuistojen kautta. Voimavaralähtöinen lähestymistapa.
- **Sirkulaariset kysymykset** tuottavat tietoa perhesuhteista, mutta miksei myös yksilöstä 'systeeminä'. Niiden avulla voidaan avata uusia näkökulmia asiakkaan elämäntilanteeseen haastamalla häntä pohtimaan, miltä hänen elämäntilanteensa näyttäisi jonkun toisen ihmisen näkökulmasta. Esimerkki tällaisesta kysymyksestä perhesysteemin osalta: "Kun äitisi näyttää erityisen masentuneelta, mitä isäsi silloin tekee?"

Esityksessä on hyödynnetty seuraavaa kirjallisuutta:

- Bostock, Lisa & Forrester, Donald, Patrizo, L.ouis & Godfrey, Tessa & Zonouzi, Maryam & Antonopoulou, Vivi & Bird, Hayden & Tinarwo, Moreblessing (2017) Scaling and deepening the Reclaiming Social Work model. Evaluation report. University of Cardiff, Department for Education.
- Curiosa* 2022. Systeminen työote jälkihuollossa-kurssi, syksy 2022. * Curiosa: ks. <https://curiosa.fi/>
- Elonen, Camilla & Hiltunen, Karoliina (2021) Systemisen työotteen soveltamisen mahdollisuudet ja edellytykset aikuissosiaalityössä. Teoksessa Päivi Petrelius, Laura Yliruka & Nanna Miettunen (toim.) Systemisiä kokeiluja – kohti jatkuvaa yhdessä oppimista (s. 180-193). THL: verkkojulkaisu.
- Hytti, Tytti ja Anu Virtanen 2022. TOIMINNALLISET TYÖVÄLINEET KÄYTTÖÖN AIKUISTEN SOSIAALITYÖSSÄ TYÖPAJA 1 JA 2 työvälineet. pdf-tiedosto.
- Kaarinan kaupunki 2022. Esitys systemisestä työotteesta Kaarinan kaupungin aikuissosiaalityössä. Valtakunnallinen verkosto systemisestä työotteesta työikäisten palveluissa, 24.8.2022, Teams-kokous.
- Kalela, Niina 2022. Systemisen tiimin koordinaattori. Valtakunnallinen verkosto systemisestä työotteesta työikäisten palveluissa, syksy 2022, Teams-kokous.
- Systemisen [...] päiväkahvit 7.3.2022. Valtakunnallinen verkosto systemisestä työotteesta työikäisten palveluissa, Teams-kokous.
- THL 2023. Systeminen toimintamalli lastensuojelussa. Helsinki: THL. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeminen-toimintamalli-lastensuojelussa> (Luettu 7.3.2023.)
- Yliruka, Laura & Tasala, Tanja (2022) Lastensuojelun systemisen toimintamallin kansallinen tilannekuva vuonna 2021. THL, Tutkimuksesta tiiviisti 9/2022.